

КОМУНІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

**Бричко А.М.,
к.е.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Сумського національного аграрного університету**

Відкритість органів державної влади виступає ключовою передумовою демократизації суспільства, розвитку інститутів громадянського суспільства та утвердження демократичних принципів і норм у взаємодії влади з громадськістю. Водночас варто враховувати, що процес інституціоналізації демократії потребує ґрунтовного наукового опрацювання, а також створення таких умов функціонування державних органів, які забезпечать їм організаційні та професійні можливості для ефективної комунікації з суспільством. Крім того, слід підкреслити, що аспект налагодження постійного конструктивного діалогу між владою та громадянами задля підтримання легітимності існуючого порядку й гарантування його стабільності досі залишається недостатньо дослідженим.

Державна комунікація виконує низку важливих функцій. Зокрема, консервативна функція спрямована на збереження існуючої державної системи, що забезпечує стабільність соціального організму. Координуюча функція полягає в узгодженні управлінських впливів з параметрами об'єкта управління та його можливими змінами. Інтегруюча функція передбачає проведення такої політики, яка враховує інтереси всіх складових суспільства та сприяє прийняттю погоджених управлінських рішень. Мобілізаційна функція забезпечує легітимність існуючого порядку та підтримку громадськості щодо рішень, ухвалених владою. Соціальна функція пов'язана з передачею соціально-політичних норм, цінностей і традицій держави, а також з підвищенням політичної обізнаності громадян.

У систематизації теорій масової комунікації Д. Макквейл виділяє чотири основні підходи: соціологічні теорії, що пояснюють сутність масового спілкування; нормативні, які аналізують можливий вплив медіа на суспільство залежно від політичної системи та моделі управління; прикладні, що

відображають практичний досвід; а також теорії здорового глузду, які формуються на основі особистого досвіду взаємодії людей із засобами масової інформації.

Комунікація нерозривно пов'язана з інформацією, адже саме вона є основою функціонування будь-якої організації. Інформацію можна визначити як інтерпретовані дані, а інформаційні потоки виступають важливим чинником розвитку суспільних і світоглядних процесів. У межах розвитку комунікативних теорій можна виділити три етапи: міжособистісна комунікація (усна розмова, листування, телефонний зв'язок), медійна комунікація (газети, радіо, телебачення) та інтернет-комунікація.

На першій стадії – міжособистісної комунікації – більшість людей віддають перевагу безпосередньому контакту як найбільш природному способу взаємодії. У сфері державного управління цей метод має особливу цінність під час реалізації проєктів. Однак він має і недоліки, зокрема необхідність організації особистих зустрічей, що ускладнюється віддаленістю сторін і додатковими витратами. Це, своєю чергою, знижує оперативність прийняття управлінських рішень.

Другою стадією розвитку комунікацій є медійна комунікація, що передбачає використання засобів масової інформації для поширення повідомлень. Традиційно до основних каналів інформування про діяльність органів державної влади належать газети, радіо та телебачення. Вони застосовуються насамперед тоді, коли потрібно донести інформацію до широких аудиторій.

Третьою стадією розвитку комунікацій стала інтернет-комунікація. Як зазначає М. Кастельс, сучасні мережеві технології послаблюють символічну владу традиційних комунікаторів. На його думку, мережеві взаємодії є значно ефективнішими, ніж вплив віддалених харизматичних авторитетів через особисті контакти. При цьому роль класичних соціальних спільнот у масових комунікаціях поступово зменшується.

Сучасні інформаційні технології суттєво змінюють комунікаційні практики державної влади. З одного боку, вони можуть підсилювати жорсткі форми управління, що базуються на ієрархічному підпорядкуванні та суб'єктно-об'єктних відносинах. З іншого – відкривають можливості для формування нових підходів до влади, які в науковій літературі описуються як «м'яка влада», що ґрунтується на використанні soft-технологій.

У цьому контексті в діяльності органів держави можна виділити дві принципово різні моделі управління. Перша – управління на основі переконання, яке реалізується шляхом впливу на суспільну свідомість та застосування технологій маніпуляції. Такий підхід передбачає використання «м'яких технологій» для налагодження двостороннього діалогу з цільовими групами, вибудовування ефективних механізмів зворотного зв'язку та забезпечення більш інтерактивної взаємодії.

Друга модель – управління на основі примусу, що спирається на класичне розуміння влади як «легітимного насильства». Посилення закритості та непрозорості процедур влади, поєднане з контролем над джерелами й змістом інформації в політико-комунікативному просторі, призводить до виникнення тотальної цензури. У такій системі комунікація виконує радше функцію нагляду за громадянами. Суспільство поступово усувається з діалогу, а сама влада зацікавлена в його поляризації. При цьому процес комунікації стає однобічним – від держави до громадян, а основними інструментами виступають політична реклама та пропаганда.

Таким чином, обидві моделі управління – переконання і примус – знаходять своє відображення у сучасній політичній практиці, що дає підстави умовно позначати їх як демократичний та авторитарний типи державного управління.

Список використаних джерел

1. Антонова Л. В., Антонов А. В., Івашова Л. М. Інформаційно-комунікаційні інструменти забезпечення ефективного врядування в Україні на державному та регіональному рівнях. Публічне управління та митне

ЦИФРОВА ІНКЛЮЗІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

**Зізда Н.Є.,
ЗВО спеціальності 073 Менеджмент
Миколаївський національний аграрний університет**

У процесі розвитку сучасного суспільства публічне управління дедалі більше інтегрується з цифровими технологіями, які стають основою ефективної взаємодії держави з громадянами. Використання електронних сервісів, цифрових платформ сьогодні є не додатковим елементом, а необхідною умовою модернізації управлінських процесів. Проте паралельно з упровадженням інновацій загострюється проблема цифрової нерівності, яка проявляється між громадянами, що мають достатній рівень цифрової грамотності та доступ до сучасних інструментів, і тими, хто через об'єктивні бар'єри залишається поза межами цифрової взаємодії. Особливих труднощів за таких умов зазнають соціально вразливі групи населення: люди похилого віку, мешканці віддалених сільських територій, особи з інвалідністю, внутрішньо переміщені громадяни та малозабезпечені сім'ї. Серед головних чинників, що зумовлюють низький рівень залучення цих категорій до цифрової інтеграції, варто виокремити нерозвинену інфраструктуру у сільських місцевостях, низький рівень цифрової освіти та складність користування державними електронними сервісами без допомоги інших осіб. У результаті формується ситуація, що окремі громадяни фактично обмежені у реалізації своїх прав і доступі до адміністративних послуг, що гальмує процеси модернізації публічного управління та знижує його інклюзивність.